

Українські інженери розробили «пасіку майбутнього» **І**овації

Група українських та польських інженерів розробила «пасіку майбутнього», в якій кожен «розумний» вулик обладнано електронними IoT пристроями, які передають інформацію про життя бджіл пасічникам на смартфон. Крім України, «пасіки майбутнього» вже кілька років успішно працюють в Канаді та Польщі. Готується відкриття пасік у США, Ізраїлі та інших країнах Європи. З кожним роком до команди розробників приєднуються дедалі більше інженерів, вчених, професійних бджолярів з багатьох країн. Однак запатентували своє Ноу-Хау автори ідеї саме в Україні. «Пасіки майбутнього» дозволять створити в країні абсолютно новий ринок – ринок запилення, ефект від якого оцінюється за різними джерелами від 2 до 4 млрд. доларів щорічно», – розповідає автор ідеї проекту Ігор Курдін.

За сім місяців фермерам сплачено понад 138,3 млн. грн компенсації

Кошти нараховані за наступними напрямками: часткова компенсація вартості техніки та обладнання – 57,5 млн. грн (1 066 отримувачів); бюджетна субсидія на одиницю оброблених угідь – новоствореним фермерським господарствам – 7,6 млн. грн (136 отримувачів); бюджетна субсидія на одиницю оброблених угідь для фермерських господарств (крім новостворених) – 30 млн. грн (983 отримувача);

Станом на 4 вересня за даними реєстрів від уповноважених банків та Укрдержфонду фермерським господарствам перераховано 138 271, 59 грн відповідно до бюджетної програми «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств». Така сума нарахована за період грудень – червень ц. р.

здешевлення кредитів – 31,1 млн грн (965 отримувачів); часткова компенсація витрат, пов'язаних з наданими с/г дорадчих послуг – 177,5 тис. грн (30 отримувачів); часткова компенсація вартості насіння – 11,7 млн. грн (277 отримувачів); часткова компенсація вартості насіння (залишок за 2018 рік) – 197,5 тис. грн (7 отримувачів).

Антирейдер

Криничанські хлібороби перекрили трасу на Кривий Ріг

До такого дієвого, в сучасних умовах безвідповідальності державних чиновників за незаконні дії, кроку третього вересня селян змусили надзвичайні обставини. Двадцять фермерів цього степового краю геть несподівано для себе з'ясували, що десятиліттями оброблювані ними землі, на які в них є державні акти, іменем цієї самої держави Україна тишком-нишком... віддані влітку в оренду!

Читайте - стор. 3

УРАДІ висловили думку про те, що прожитковий мінімум повинен бути підвищений до восьми тисяч гривень.

Голова комітету парламенту з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Галина Третякова висловила думку щодо доцільності підвищення прожиткового мінімуму до 8000 грн.

«Як же зробити миттєво підвищення, розбалансувавши економічну ситуацію, - ось в чому питання», - зазначила Г. Третякова, звернувши серед іншого увагу на те, що прожитковий мінімум прив'язаний у законодавстві до розміру мінімальної трудової пенсії.

Як відомо, прем'єр Олексій Гончарук заявляв, що прожитковий мінімум «реально вдвічі менший того, що на папері».

«На ті гроші, які написані, ти насправді прожити в Україні не можеш. Наше

І

завдання знайти ресурси. Звичайно, відразу на всіх не вистачить. Але втрачати час точно не можна», – зауважував очільник уряду.

У законі про держбюджет на 2019 встановлено прожитковий мінімум на одну особу з розрахунку на місяць з 1 липня у розмірі 1936 гривень, з 1 грудня – 2027 гривень, а для основних соціальних і демографічних груп населення:

діти віком до 6 років: з 1 липня – 1699 гривень, з 1 грудня – 1779 гривень;

діти віком від 6 до 18 років: з 1 липня – 2118 гривень, з 1 грудня – 2218 гривень;

працездатні особи: з 1 липня – 2007 гривень, з 1 грудня – 2102 гривні;

особи, які втратили працездатність: з 1 липня – 1564 грн, з 1 грудня – 1638 гривень.

УКРАЇНЦЯМ з 1 жовтня дозволять самостійно обирати банк, через який буде здійснюватися виплата субсидій. У списку – 38 банків.

Як це вплине на виплату субсидій готівкою:

Якщо немає боргу за комунальні послуги, людина отримає допомогу готівкою.

У разі заборгованості, після погашення монетизована субсидія буде нарахована виключно на віртуальний рахунок в Ощадбанку. Звітні гроші відразу переведуть виконавцю житлово-комунальних послуг.

Усі зеконюлені субсидії людям обіцяють повернути, проте деяким споживачам довелося боротися за право отримати невикористані кошти. Причина плутанини – дві різні системи нарахування пільг.

У кого немає рахунку в жодному з 38 банків – гроші отримуватимуть через Укрпошту.

З жовтня 2019 українці зможуть отримувати монетизовані субсидії в 38 банках. Як це вплине на виплату допомоги та хто її не отримає

Хто не отримає субсидію: Якщо площа квартири перевищує 120 кв. м, а будинку – 200 кв. м.

Виняток – будинки, в яких живуть прийомні та багатодітні сім'ї, а також дитячі будинки сімейного типу.

Якщо є машина, якій менш ніж п'ять років. Виняток – кошти, отримані на пільгових умовах через систему соціального захисту населення.

Якщо є борг за комунальну, а також неплатникам аліментів.

Найбільший провал ринку - обмежений доступ до фінансування для малих агровиробників **Д**умка

Існуючі сьогодні програми підтримки сільгоспвиробників неефективні – вони не лише не впливають на інвестиційні рішення в секторі, а й не стимулюють розвиток ефективності роботи агропідприємств.

Більше того, потрібно пам'ятати, що впродовж останніх 20 років АПК є чистим реципієнтом державної підтримки.

На цьому наголосив у своїй презентації Олег Нів'євський, доцент Київської школи економіки, експерт із земельних питань під час панельної дискусії, організованої Громадською коаліцією за скасування земельного мораторію. «Існуючі програми мають мінливий та поганий дизайн, недофінансуються, конфліктуючі цілі, сконцентровані

на великих виробниках. По суті, вони лише накопичують викривлення в економіці та є поганим інструментом стимулювання росту та диверсифікації виробництва. Нову та ефективну систему підтримки потрібно формувати, виходячи із провалів ринку та політики, які є в аграрному секторі.

Найбільший провал ринку, який наразі є, – це обмежений доступ до фінансування для малих сільгоспвиробників. Провал політики, який ми мали впродовж минулих 20 років, – це непрямі підтримка держави у вигляді субсидій та пільгового оподаткування розвитку великих виробників», – заявив він.

Селекціонер

ЧИСТА ЛІНІЯ АКАДЕМІКА СОКОЛОВА **Ч**итайте стор. 4

Петро ЛУК'ЯНЕНКО

Поспіх і порушення процедур насторожують

Все було би добре, але непокоїть та поспішність, нехтування процедурами, з якою монобільшість у парламенті форсує політичні події. Безсумнівно, зняття недоторканості є «подією року» і можна було би аплодувати депутатам, аби це рішення не породжувало резонанс сумнівів. Пригадуєте, В. Зеленський обіцяв, що не підпише жодного нового закону, ухваленого з порушенням процедур? І що ж ми бачимо тепер?! Новоспечений гарант «торпедує» у Верховній Раді зняття недоторканості, незважаючи на порушення тих таких процедур. Чи виправданий такий галоп? І до чого це призведе в майбутньому? Є велика підозра, що тепер навіть найчесніший народний депутат може стати легкою мішенню своїх політичних противників, якщо він наслідком мати власну, не узгоджену з «вождем» фракції, думку. Якщо

Нарешті, здійснилося! Одне з політичних прагнень українців, яке вони давно бачать у політичних снах, втілене у життя. Парламентарії, які два десятиліття мали «парасольку» у вигляді недоторканості від переслідування силовиків, власними ж руками скасували цей запобіжник. Пункт про депутатський імунітет вилучено з тексту Конституції. 373 голоси «за!» Простий народ вдоволений тим, що тепер можна буде заарештувати за грати тих, хто зловживає статусом законодавця, краде бюджетні гроші, вчиняє запаморочливі обробки з державним майном, приховує свої статки, розпускає руки та вершить інші злочинства. Не секрет, що саме слово «народний депутат» у народі стало ледь не синонімом слова «бандит». Бо відповідальності у його носія не було ніякої, окрім політичної, то й дозволити він собі міг здійснювати безкарно навіть кримінальні правопорушення. А з 1 січня 2020 року питати згоди у Верховної Ради на те, щоб депутату оголосити підозру, затримати, заарештувати, прокурорам уже не треба. Голова фракції «Слуга народу» Давид Арахамія впевнено заявив: через шість місяців чекайте гучних «посадок»! Мовляв, будуть вони чи не щотижня. Також у промові Президента В. Зеленського з трибуни Верховної Ради 3 вересня прозвучали слова про велике бажання «закрити депутатську малину». Отже, перетворити парламент у суто політичний відповідальний орган, що ухвалює закони. Такий, який мав би бути вже давно, щоби туди під «дашок» недоторканості не лізли усілякого роду пройдисвіти.

Ліквідація «малини» чи початок узурпації влади?

цей депутат ітиме проти течії, більше того, критикуватиме представників влади, виводитиме їх на чисту воду, то що його чекає? Здогадатись неважко. А вже сфабрикувати проти нього кримінальну справу не складає великих труднощів, та ще в умовах не реформованих правоохоронних органів і суддівської системи. Тому підконтрольні депутати мовчатимуть, як риба, щоби вождь і з наближеними не творили. Приблизно як зараз у ерефії. То де ж «золота середина»?

Закони треба ухвалювати у законний спосіб

На цьому наполягають деякі депутати, які відмовились голосувати за зняття недоторканості. Своє категоричне мотивоване «проти» народний депутат від Львівщини Микола Княжицький пояснив так:

- Якби у змінах до Конституції було написано, що переслідування за політичну діяльність заборонено, я б голосував. За кримінальні злочини мають відповідати всі. Але у запропонованому варіанті сказано, що депутат не несе відповідальності тільки за виступ з трибуни. А це означає, що за виступ на мітингу, на телеканалі – у час, коли, наприклад, президент здаватиме майбутнє України та її незалежність – можна буде ув'язнити, ухваливши попередньо аналог «законів 16 січня». А те, що такі спроби будуть, у мене немає сумніву. У Львові біля меморіалу Небесній сотні до мене з подякою підійшов чоловік, якого я, пораненого, витягнув з рук «беркутів», врятував йому життя. Таких під час Майдану було багато. Якби тоді діяла норма, яку хочуть ухвалити зараз, нас з ним не було б серед живих...

Дійсно, просто цікаво, а що би сталося з тим нардепом від монокоаліції Зеленського, якби він собі дозволив проголосувати не так, як всі її члени, а, скажімо, утримався або натиснув

кнопку «проти», як Княжицький? Які санкції проти нього застосували б? Вигнали б з партії «Слуга народу»? Примусили б покласти мандат? У такому разі парламент може дійсно стати не місцем для дискусій. А країна перейде від парламентської до президентської форми правління та ще й такої, де зникнуть політичні противаги, а президент повністю узурпує владу.

Слушним було зауваження у ВР представників «Європейської солідарності», які наполягали, щоб у законі про скасування депутатської недоторканості було чітко прописано: не можна депутата притягнути до відповідальності не тільки за політичні висловлювання, а й за всю його політичну діяльність. А вона, як відомо, не обмежується лише сесійною залогою. Тільки дивно, що лише зараз вони про це говорять. А вже законопроект щодо недоторканості належить Петру Порошенку, лідеру «ЕС», чим він пишався під час засідання. То чому ж в ньому катма норми, за яку депутати «Європейської солідарності» так ревно нині ратують?! Самі себе перехитрили, а постраждати може вся Україна.

На іншу важливу обставину, яку мегафракція зігнувала, звернув увагу Сергій Соболєв з «Батьківщини». А саме – це висновок Конституційного Суду, зроблений у червні 2018 року. Даючи позитивний відгук про проект цього закону, судді зауважили: ухвалюючи його, необхідно враховувати здатність політичної і правової системи не заважати депутатам працювати, вберегти їх від політичного тиску в умовах повної відсутності депутатської недоторканості. Цього новий парламент не врахував. Як і не зважив на рекомендації Венеційської комісії про певне обмеження депутатського імунітету, а не повне його скасування.

Велике бажання сподобатися своїм виборцям тут і зараз породило у монобільшості бажання не зважати ні на що.

Навіть на грубе порушення процедури ухвалення закону! Зокрема, профільний комітет розглядав це питання ще до офіційного відкриття сесії, що суперечить регламенту. А тепер оці «ляпи» монокоаліції, пов'язані з ухваленням такого довгоочікуваного, важливого закону, дають підстави оскаржити зняття депутатської недоторканості у Конституційному Суді. І невідомо ще, чим все це закінчиться. Політична воля у партії «Слуга народу» щодо прийняття цього закону є, то треба було набратися терпіння і зробити все так, щоб комар носа не підточив, як кажуть.

У експертів закралася підозра

Політолог Кирило Сазонов на «Радіо «Свобода» застеріг, що скасування депутатської недоторканості є неоднозначним рішенням: «у ньому, безумовно, є позитивні моменти. Наприклад, депутат, якого звинуватили у криміналі, вже не зможе спокійно втекти за кордон, користуючись своїм статусом, після виступу генпрокурора на комітеті. Раніше для цього у нього було цілих сім днів. Тобто мандат втрапить свою цінність як захист від кримінального переслідування, у Верховну Раду зайде більше нормальних людей». Але експерта хвилює, що контроль над силовими структурами при відсутності депутатської недоторканості практично дає президенту необмежені повноваження. «Тиск на парламентаріїв може бути безпрецедентним, - прогнозує Сазонов. - А ми бачимо, що президент вже контролює традиційні силові структури в одноосібному порядку, а в найближчому майбутньому хоче взяти під повний контроль НАБУ і ППУ».

Українські суди, традиційно лояльні до Банкової, поставлені завдання виконують легко і швидко. Так що ризики для демократії куди вищі деяких вигод. У багатьох інших політи-

ків, експертів аналогічна підозра - що справжня, завуальована причина вчиненого кроку насправді інша. Скасовуючи імунітет членів парламенту без запропонованих опозицією застережень, нова влада шантажує депутатів, скоує їхню незалежність, робить їх покірними та слухняними. І водночас нарощує свої м'язи. А найголовніше і найнебезпечніше - порушує демократичний баланс стримувань і противаг. Наслідком чого може стати авторитаризм, узурпація влади.

Поки у суспільстві панує ейфорія, безмежна довіра до «свого хлопця» та його команди, тільки фахівці у політиці починають бити на сполох. Насторожують ініціативи В. Зеленського підпорядкувати собі Національну гвардію, законодавчі ініціативи про право президента призначати і звільняти керівників Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро (раніше такі повноваження мала Верховна Рада). Скопом, практично без обговорення, відповідні законопроекти уже надіслані до Конституційного Суду. Дивує і не пахне добром ідея нардепів від «Слуги народу» встановити, як це вже зроблено в Росії, контроль за користувачами мобільних телефонів. Ось як бачить ситуацію, що складається, Роман Титикало, адвокат, заслужений юрист України:

- Зміни, якими пропонується закріпити за Президентом В. Зеленським повноваження призначати керівників Національного антикорупційного бюро і Державного бюро розслідувань, а також закріпити за президентом повноваження створювати «незалежні регуляторні органи», як на мене, явно направлені на концентрацію влади в руках президента. Очевидно, В. Зеленський хоче зробити президентсько-парламентську республіку. Об'єктивних підстав для цього немає, а от наявності такого бажання і більшості у парламенті для

його реалізації – може призвести до узурпації влади.

Деяко стриманішою на події, що стрімко відбуваються у політикумі країни, є теж озвучена на «Радіо Свобода» реакція Ірини Кресіної, доктора політичних наук, завідувачки відділу правових проблем політології Інституту держави і права імені Корещького: «я не думаю, що є бажання узурпувати владу. Це швидше хибне уявлення про те, що можливо одразу стільки змін до Конституції ухвалити. Краще тоді, мабуть, починати говорити про створення нового тексту Конституції, яка б враховувала сучасні реалії. Бо таке тотальне «штопання і латання» Конституції – тільки розбалансує Основний закон. Щоб я хотіла бачити, то це усунення тих неефективних змін до Конституції, які вносила попередня влада щодо судової реформи і які розбалансували судову гілку влади. Судова влада стала фактично невідконтрольною народом. Я прихильник виборності суддів: судді мають обиратися і відкликатися, якщо вони порушили присягу або закон». А Микола Сірий, старший науковий співробітник Інституту держави і права імені Корещького НАН України, наголосив на своєрідності ситуації в країні:

- Специфічність її у тому, що вона не вписується у класичні оцінки, які за багато століть склалися у конституційно-правовій сфері. Якщо сказати коротко, то до влади прийшли люди, які не знають ціни влади. У нашому випадку ми маємо безпрецедентну ситуацію, коли народ недостатньо відповідально поставився до свого вибору, бо голосував фактично за бренд, про конкретних людей знав мало, або не знав нічого. Тепер та велика команда, яка прийшла до влади, декларує добрі наміри і демонструє бажання змінити ситуацію на краще. Але бажання замало, бо щоб мати позитивний результат – треба мати досвід і необхідні знання! Наразі ж маємо ситуацію, коли на розгляд парламенту виносяться непродумані законодавчі ініціативи, зокрема, і щодо змін до Конституції. Проте є сильні фактори, які, сподіваючись, збалансують ситуацію. В країні, яка пройшла дві соціальні революції і вже шостий рік захищається від агресора, є достатня кількість відповідальних людей, які своїми діями і оцінками урівноважують владу. Ще є міжнародний фактор, адже з нами співпрацює достатня кількість відповідальних держав. Україна є асоційованим членом європейської співдружності, є підтримка від США, тож загалом є запобіжники, які, сподіваючись, утримають Україну в рамках демократії. Ми побачимо, як буде розвиватися ситуація, але зараз вже ясно, що нас очікує певне розбалансування правової системи, якщо усі анонсовані зміни будуть ухвалені.

Нам, виборцям, дійсно потрібні зміни, спрямовані на покращення життя, а не будь-які. І тому маємо повне право контролювати кожний крок нашого гаранта і його команди. Поки що рівень довіри президентській команді у народі високий. Дуже б не хотілося чергових розчарувань, революцій і потрясінь. Новообрані гарант і його команда мають про це пам'ятати!

До такого дієвого, в сучасних умовах безвідповідальності державних чиновників за незаконні дії, кроку третього вересня селян змусили надзвичайні обставини. Двадцять фермерів цього степового краю геть несподівано для себе з'ясували, що десятиліттями оброблювані ними землі, на які в них є державні акти, іменем цієї самої держави Україна тишком-нишком... віддані влітку в оренду! А наступного дня - в суборенду невідомим для них фірмам! І ще хлібороби зрозуміли, що все вирощене на цю пору їхніми мозолями і потом - гречку, соняшник, просо, кукурудзу, сою тощо - мають законне право жати тепер не вони, а невідомий земельний магнат! Який, вочевидь, і затіяв цю підступну оборудку на двостах шестидесяти гектарах, втягнувши в неї не чистих на руку державних слуг. Певно ж, від таких вістей одразу підеш на битий шлях зі своїм горем. Так швидко до всіх громадян і обтяжених посадами дійде, що в той самий час, коли Україна прагне хутко перемогти корупцію, коли ледь не з фанфарами почав працювати Антикорупційний суд, на місцях твориться те ж самісіньке свавілля, що й було. Вже за нових слуг народу, на жаль. Ось що розповів «Фермеру Придніпров'я» голова ФГ «АГРОС» Вадим Солоний з Криничок:

- Все почалося з того, що 30 серпня подзвонили з Криничанської селищної ради, землевпорядник каже: «У вас не порядок із землею!». Виявилось, що поле 119 гектарів, на якому ми працюємо вчотирьох, має новий кадастровий номер. Одразу усі почали перевіряти свої

землі. У селі Дружба, де 136-гектарне поле обробляють 16 фермерів, теж «виплив» новий кадастровий номер. Ми ж чекали, поки земля з державної власності перейде у комунальну створеної Криничанської ОТГ, щоб потім присвоїли кадастрові номери на окремі ділянки, поновили межі тощо. Зрозуміли, що це рейдерське захоплення і землі, і урожаю, тут замішані великі гроші. Одразу зателефонували на «102» в поліцію. Потім звернулися в НАБУ, до Президента України, Мін'юсту. Дієво почала допомагати наша обласна Асоціація фермерів на чолі з Анатолієм Гайворонським. Відповіли і з НАБУ - що це не їхня справа, вони займаються лише незаконними діями високопосадовців. Чотири дні тривали суцільні поїздки, писанина звернень, заяв. Довелося кинути і жати, і сіяти, але все однак не зрушувалося з місця. Тому змушені були з хлопцями, з друзями, дітьми і небайдужими сусідами блокувати автотрасу Дніпро - Кривий Ріг біля села Світлогірське. Акція тривала всього 15 хвилин, та резонанс від неї дійшов, думаю, і до Києва. Наші землі державний реєстратор Ганна Павловська в Дніпрі перереєструвала на ГУ Держгеокадастру в Дніпропетровській області й одразу передала рілля в оренду ТОВ «ПШЕНИЧНИЙ ГОРИЗОНТ» Валерія Філатова у Дніпрі. А наступного дня Павловська зареєструвала і суборенду, засвітила ФГ «КРИНИЧКИ АГРОРЕСУРС» з с. Маломихайлівки депутата обласної ради Сергія Кисіля. Він каже - не знав, що договір оренди підроблений.

Криничанські хлібороби

перекрили трасу на Кривий Ріг

Остап ВЕРНИГОРА

«Чорний» нотаріус діє

Документальне підтвердження незаконних дій іменем держави щодо хліборобів Криничанського району надав редакції фермер Володимир Рєгер. З отриманою ним другого вересня інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Держреєстру іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна видно, що земельна ділянка площею 136 га на території Дружбівської сільської ради Криничанського району перереєстрована приватним нотаріусом Дніпровського нотаріального округу Ганною Павловською як державна власність з кадастровим номером 18 червня 2019 року. Власником є держава Україна в особі головного управління Держгеокадастру в Дніпропетровській області. Підставою виникнення права власності зазначений... закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку державної реєстрації речових прав на земельні ділянки державної та комунальної власності у зв'язку з їх розмежуванням».

Того ж дня між державою та ТОВ «ЖОВТЕ ПОЛЕ» (засновник Анатолій Проценко) з Дніпра укладений договір оренди землі, засвідчений згаданим нотаріусом. А вже наступного - 19 червня - Г. Павловська як державний реєстратор узаконює договір суборенди цієї землі між ТОВ «ЖОВТЕ ПОЛЕ» та СФГ «РИТМ» Сергія Кисіля (колишній власник Костянтин Басалига) на строк до 20 червня 2020 року. Ганна Павловська є відомою і за межами Дніпропетровщини особою, яка «прославилася» на кримінальній дорозі як «чорний нотаріус». Саме вона перереєструвала багатостраждальне ФГ «Дар» у Новомосковському районі з родини Дарадуд на рейдерів 20 травня ц. р. За інформацією «Безплатки» 19 квітня 2017 р. в статті «Кримінальний нотаріус», Г. Павловська весною 2016-го перереєструвала квартиру в центрі Дніпра померлої 2010-го Валентини Михайлівни, підбивши підпис покійної пенсіонерки на договорі купівлі-продажу. А ще доклала рук до рейдерського захоплення ринку «Березінка» на лівобережжі міста. Про втівки Г.

Павловської чимало писала і газета «Ліца», зокрема в матеріалі «Як у Дніпрі нерухомість «віджимають» 27 листопада 2017 р. Ще тоді за ознаками злочинів у її діях були відкриті 12 (!) кримінальних проваджень.

Міністерство юстиції своїм наказом 7 грудня 2017 року обмежило їй доступ до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Але ліцензії і доступу до інших реєстрів вона не була позбавлена, що й дозволило їй додатково наробити чимало бід, зокрема і криничанським хліборобам. Певно ж, завданням правосуддя є не лише притягнення її до кримінальної відповідальності за всі шахрайські дії, а і пошук та залучення до відповідальності її поважних владних покровителів у Дніпрі та Києві. Можливо, НАБУ надаремне відмовилося допомагати фермерам Криничанського району, не углядевши серед ймовірних зловмисників «великої риби».

Обсяги зловживань Г. Павловської такі значні, що АФПЗ Дніпропетровської області довелися друкувати на своїй сторінці в Фейсбуці застереження для фермерів. Виконавчий директор Асоціації Олександр Гайворонський прохає фермерів:

«У зв'язку з численними фактами рейдерського захоплення земель прошу терміново перевірити кадастрові номери земель своїх господарств через безкоштовний онлайн витяг з ЄДР або через сервіс Опендатабот. Якщо дійсною власника змінено, необхідно одразу звернутися в Асоціацію фермерів для оперативних дій».

Масова перереєстрація землі в Криничанському районі вражає своїми масштабами. Чи дійсно згаданий депутат облради Сергій Кисіль, у власності якого, згідно із декларацією, три квартири у Дніпрі та десятки земельних ділянок в Криничанському, Солонянському, П'ятихатському, Верхньодніпровському районах, нічого не віддав про «схему», учасником якої став? Чому він, бізнесмен із майже шістьма мільйонами гривень річного доходу від кількох підприємств в декількох областях, реєстрував договори суборенди саме в «чорного» нотаріуса? Теж випадково? Все це має встановити слідство. У місцевому управлінні Держгеокадастру впевнені: нові орендарі землі з'явилися за підробленими документами.

- Ніяких договорів оренди від-

діл Держгеокадастру і, відповідно, головне управління, не укладали. Тобто, дійсність запису держреєстратора повинні встановити правоохоронні органи, - пояснив заступник начальника відділу Держгеокадастру в Криничанському районі Олег Литовченко.

А в. о. начальника Криничанського відділу Нацполіції Микола Пономаренко заявив, що їхній слідчий відділ подав клопотання до районного суду - з метою недопущення незаконного збору врожаю накласти арешт на предмет спору та вирощений урожай. Тепер багатьом державним службовцям доводиться «розплутувати» намотане злочинним «веретеном» «чорного нотаріуса».

На Криничанщині так вже було

Навдивовижу схожі за «почерком» до описуваних подій відбувалися у Криничанському районі три роки тому. У Новомилораді в СТОВ «Добробут - Агро» (директор Сергій Батайлук) в листопаді 2016-го були таємно перереєстровані договори оренди землі на невідоме ТОВ «ВБ-О» Тімура Гогітідзе із Сумської області. І одразу була зроблена суборенда держреєстратором сусіднього Софіївського району. А у ФГ «Подоланочка» (директор Павло Сегаль-Лестер) оренду земельних ділянок з власниками земельних паїв Криничанське бюро технічної інвентаризації перереєструвало на ТОВ «АГРО-ПЛЮС». Наступного ж дня (!) земля була віддана в суборенду невідомому ТОВ «Подоланочка.» того ж таки Тімура Гогітідзе. На жаль, Мін'юст не скасував тоді незаконні реєстрації, тож фермерам і власникам землі довелося кілька місяців відстоювати свої права в Господарському суді Дніпропетровської області. Врешті-решт суддя Олег Крижний відновив своїм рішенням справедливості, детально про це йшлося в статті «Криничанщина. Другий фронт» за 20 січня 2017 р. та інших газетах «Сільські новини».

Тобто точнісінько така ж веремія з підробленими договорами, в яких прізвисько Кисіля офіційно не фігурувало, завершилася повною перемогою фермерів та власників землі. Про сучасну криничанську аферу розповідає адвокат Василь Мусик, який допомагає потерпілим:

- Навіть правоохоронці дивуються - як можна тепер, за проголошеного курсу держави на перемогу корупції, вчинити такі явно незаконні дії? Подані заяви про них у всі інстанції, до Антирейдерського штабу Дніпропетровської області. Відкриті кримінальні провадження, пошук причетних до підробки документів встановив, що за вказаними адресами фірми, на яких оформлена оренда земель криничанських фермерів, не знаходяться. Нотаріус Г. Павловська, за неофіційними даними, перебуває за межами України. Суд наклав арешт на землю та урожай, щоб ніхто чужий не зміг скористатися результатами праці хліборобів. Криничанські фермери подали скарги до Мін'юсту про виключення з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно договорів оренди і суборенди їхньої землі, зареєстрованих Г. Павловською 18 та 19 червня. Теж слід зробити і фермерам з Дружбівської сільради. Підстави для скасування реєстрації суттєві:

- 1) 18 червня 2019 р. зареєстрована за ГУ Держгеокадастру у Д. о. земля передана в оренду. Рішення головного управління про це немає;
- 2) вже два роки Держгеокадастр не має права укласти договори оренди;
- 3) у пункті про призначення земельної ділянки не розшифровано, для якого виду діяльності вона передається;
- 4) в один день зареєстроване право власності на земельну ділянку, і вона одразу передана в оренду. Це суперечить законодавству;
- 5) підставою для визнання права власності зазначений закон України, а не рішення, це суперечить законодавству.

Разом із фермерами та їхнім представником сподіватимемо-

ся, що Мін'юст визнає ці докази незаконності, вчинених реєстратором Г. Павловською правочинів вагомими і негайно скасує їх. Інакше доведеться шукати правди в суді. А новопризначений міністр Кабінету міністрів Дмитро Дубілет у Фейсбуці заявив про перші «невеликі» перемоги у боротьбі з рейдерством:

- Ми домоглися того, що відкриті дані про юридичних осіб (ЄДР) почали публікуватися щодня, а не щотижня. В Україні є декілька компаній, які дозволяють безкоштовно відстежувати зміни власників та директорів компаній - OpenDataBot, ПриватБанк, YouDataBot, Llga, Vkursi. І якщо раніше жертва рейдерства могла дізнатися про несподівані зміни із запізненням до тижня (за цей час компанію можуть «віджати» ще більше - забрати активи, перепродати тощо), то тепер затримка буде до одного дня. Всім власникам бізнесу рекомендую безкоштовно підписатися на один із перелічених сервісів, щоб спати трохи спокійніше. OpenDataBot тепер розсилає СМСки всім, щодо кого відбулися зміни, телефон береться з того ж ЄДР, тому важливо, щоб там були реальні контакти, а ПриватБанк - усім своїм клієнтам. В Україні запустили можливість подавати скарги до Антирейдерської комісії в електронній формі через портал державних послуг iGov, її можна заповнити без юристів, вона надходить у роботу комісії миттєво.

Як швидко оновлений Мін'юст справиться зі старими викликами, покаже час. Криничанські фермери на дніпровській трасі, а не в полі, де перестояє і осяпасте соняшник, де дозріла кукурудза і пора сіяти озими - то прямий докір нашому суспільству і його оновленим державним слугам.

Восени кожного року на Дніпропетровщині відзначають день народження засновника вітчизняної школи селекції та автора перших українських гібридів кукурудзи Бориса Соколова.

ЧИСТА ЛІНІЯ АКАДЕМІКА СОКОЛОВА

Микола НЕЧИПОРЕНКО

БОРИС ПАВЛОВИЧ Соколов народився у великій сім'ї потомственного харківського залізничника. Його батько довго не міг змиритися, коли син уже у зрілому 23-річному віці вчиться раптом пішов в сільгоспінститут. «Ти все-таки це разок подумай гарненько, - казав батько Борису, - що будеш робити, коли село швидко надойсть? Борис подібних думок не допускав. Через рік після інституту, у далекому вже 1924-му, і опинився він на Дніпропетровщині у невеликому, зате мальовничому селі з дивною назвою Раївка. Мов з натаком на мальничий рай, посеред якого ставок, поляни з обох його боків і густі верболози. Саме у ньому містилася дослідна сільськогосподарська станція, до якої і відіслав декан агрономічного факультету Бориса. Точніше, переконав туди їхати. Сказав так: «Юначе, послухайтесь мене - з вас вийде хороший вчений».

Заснована це у першій половині позаминулого століття, станція тоді по-старинці називалася Ігреньською. Згодом її перейменують в Дніпропетровську. А згодом стала і по сьогодні відома як Синельниківська селекційно-дослідна. У ній і проживав та пропрацював Борис Павлович усе своє життя - рівно 60 літ. Коли при Хрущову, правда, у Дніпропетровську створили Всесоюзний інститут кукурудзи, отримав і у місті квартиру. Але тільки зимував у ній. І то уривками. Перевагу віддавав раївському помешканню. І єдине, за чим шкодував, так це за тим, що у свою назву станція брала то найменування далеченького від нього селища, то обласного центру, то районного - тільки не самої Раївки. А якби називалася Раївською, казав, було б набагато точніше! Така назва влучала б, докидав, у самісіньке яблучко.

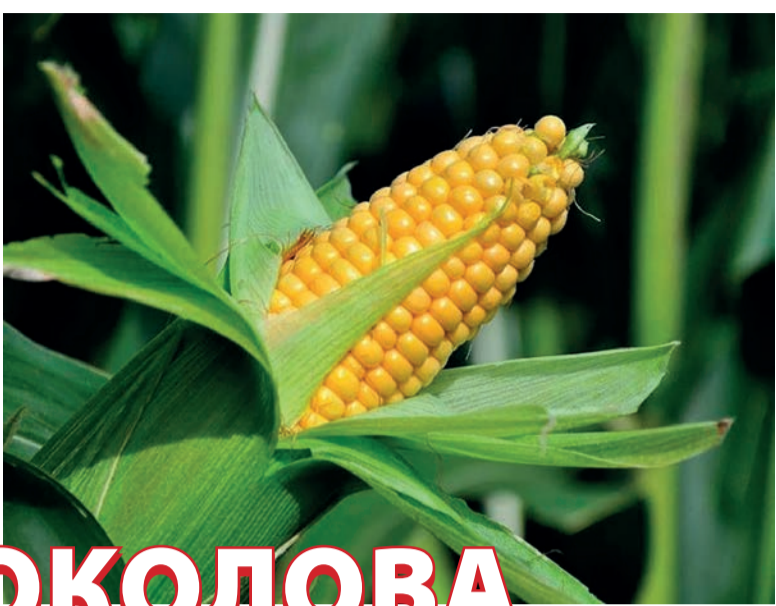
А в перший же вечір по приїзду в Раївку Соколова на серйозну розмову покинув директoр станції. Отже, юначе, вам 28-й рік пішов? Дуже хороший вік. Підходящий. Бо я хочу, щоб

рису, разом узятих. І що більш урожайнішої з-поміж зернових культури не буде. Треба тільки для цього постаратися.

- Мені нічого не залишається, як зайнятися загалом не знайомкою, - усміхаючись, сказав наступного ранку Соколов директору станції.

І молодому, початкуючому науковцю незабаром судитиметься закласти новий, винятково свій напрямок у цій ділі. З книги Таланова він зрозумів, що професор докладав багацько зусиль, аби вивести прийнятні для місцевих умов сорти, та жадалих результатів не дждався.

часу. І багато доведеться пережити, витримати Борису Павловичу. Уже за перші десять з хвостиком літ своєї діяльності він з «чистих ліній» створить перший вітчизняний гібрид, який дістане ясну і влучну назву - Первісток. Правда, незабаром поширяться не лише в Україні, а і в Молдові, на Кубані та Кавказі, і його назва стане відомою в російськомовному варіанті - Первенець. Відразу ж після Вітчизняної війни, дивом зберігши кілька сотень маленьких мішечків з насінням окремих рослин своїх «чистих ліній», Борис Соколов передасть у масове райо-

нування і наступний свій гібрид - Успіх. Та тільки у 1948 році стане він нарешті кандидатом наук, а уже у 1951-му отримає й звання лауреата Державної премії СРСР. Ленінську присудять тільки у 1963, коли гібриди його селекції - Прогрес, Степняк і особливо серії Дніпровський, вирощеного у вигляді урожаю. І навіть якщо воно добірне та бездоганне, однаке не «чисте» - відтак і як насіння для наступних урожаїв насправді мішане і сумнівне. Тим паче дуже сумнівне, аби його схрещувати з аналогічним інших сортів, надійшовши отримати гібриди з заданими якостями. Селекціонери досі як діяли? Відбирали крист, гадаючи мати з цього зиск, а воно не виходило. Кукурудза, навапна, вироджувалася. Цей ось парадокс і збгнув - відкрив - на початку своєї кар'єри Борис Соколов.

Як же у такому випадку бути? Соколов знайшов рішення. Першим і довго єдиним у колишньому Союзі він став на шлях попереднього отримання «чистих ліній» обраних для дослідів сортів. Для цього на кожній рослині «персонально» перед появою материнських волокон-ниток доводилося зрізати і порізно нумерувати батьківські китиці-волотки. Аби кожну рослину потім штучно, вручну і запилювати винятково її волотком. Мало того, що це був неймовірно обтяжливий та скрупульозний труд. Зерно «чистих ліній» ще й не вирізнялося ні добрістю, ні життєздатністю. Поганеньке родило. Якого ж зиску тоді від нього чекати, якщо брати для виведення обов'язково урожайних, сильних і витривалих, вчасно дозріваючих нових сортів? Але в тому то й річ, що для науки ніби нелогічне явище - нарощення сили росту і продуктивності гібридів порівняно зі слабкими вихідними формами - на ту пору було уже відоме. Називалося воно гетерозисом. Пояснити сповна це явище вчені тоді ще не могли, але розуміли, що для рослин воно властиве і відбувається на їх генному фоні. До речі, згодом в радянській науці термін гетерозис замінять іншим - гібрид-на сила.

Але до цього мине багато го сорту». І це, незважаючи на те, що на той час в США, втричі скоротивши посіви кукурудзи, на круг збирали уже вдвічі більший вал її зерна.

Колеги радили Борису Павловичу бути обережнішим і затримати два пункти з Правил «поводження у трамваї»: не займати перших місць і не висовуватися. Він же ні з ким не сперечався. І єдиний дочці, на пору студентці, аби вона не страждала від неприємностей батька, пояснив, що насправді відбувається. Якщо хочеш знати, сказав він їй, лише в середній вісімнадцятого століття знайшовся ботанік, який усім наперекір довів, що у рослин, дерев і трав, також є або органи жіночої і чоловічої статі, або вони й порізно бувають чоловічими чи жіночими, батьківськими і материнськими? Зі своїми генетичними кодами. Хоч про це ще й дві тисячі років тому стверджував один з перших природолюбів древнього світу Теофраст. «Без чоловіків і тут не можливе потомство, - казав він. - Рослини також здатні любити і одержувати від своєї любові новознучення не сприймалися перед жарти. Згодом же, уже після війни, коли стало відомо, що й селекціонери Америки пішли шляхом схрещення «чистих ліній», звинувачення залунали в ручну і запилювати винятково її волотком. Мало того, що це був неймовірно обтяжливий та скрупульозний труд. Зерно «чистих ліній» ще й не вирізнялося ні добрістю, ні життєздатністю. Поганеньке родило. Якого ж зиску тоді від нього чекати, якщо брати для виведення обов'язково урожайних, сильних і витривалих, вчасно дозріваючих нових сортів? Але в тому то й річ, що для науки ніби нелогічне явище - нарощення сили росту і продуктивності гібридів порівняно зі слабкими вихідними формами - на ту пору було уже відоме. Називалося воно гетерозисом. Пояснити сповна це явище вчені тоді ще не могли, але розуміли, що для рослин воно властиве і відбувається на їх генному фоні. До речі, згодом в радянській науці термін гетерозис замінять іншим - гібрид-на сила.

Але до цього мине багато часу. І багато доведеться пережити, витримати Борису Павловичу. Уже за перші десять з хвостиком літ своєї діяльності він з «чистих ліній» створить перший вітчизняний гібрид, який дістане ясну і влучну назву - Первісток. Правда, незабаром поширяться не лише в Україні, а і в Молдові, на Кубані та Кавказі, і його назва стане відомою в російськомовному варіанті - Первенець. Відразу ж після Вітчизняної війни, дивом зберігши кілька сотень маленьких мішечків з насінням окремих рослин своїх «чистих ліній», Борис Соколов передасть у масове райо-

нування і наступний свій гібрид - Успіх. Та тільки у 1948 році стане він нарешті кандидатом наук, а уже у 1951-му отримає й звання лауреата Державної премії СРСР. Ленінську присудять тільки у 1963, коли гібриди його селекції - Прогрес, Степняк і особливо серії Дніпровський, вирощеного у вигляді урожаю. І навіть якщо воно добірне та бездоганне, однаке не «чисте» - відтак і як насіння для наступних урожаїв насправді мішане і сумнівне. Тим паче дуже сумнівне, аби його схрещувати з аналогічним інших сортів, надійшовши отримати гібриди з заданими якостями. Селекціонери досі як діяли? Відбирали крист, гадаючи мати з цього зиск, а воно не виходило. Кукурудза, навапна, вироджувалася. Цей ось парадокс і збгнув - відкрив - на початку своєї кар'єри Борис Соколов.

Як же у такому випадку бути? Соколов знайшов рішення. Першим і довго єдиним у колишньому Союзі він став на шлях попереднього отримання «чистих ліній» обраних для дослідів сортів. Для цього на кожній рослині «персонально» перед появою материнських волокон-ниток доводилося зрізати і порізно нумерувати батьківські китиці-волотки. Аби кожну рослину потім штучно, вручну і запилювати винятково її волотком. Мало того, що це був неймовірно обтяжливий та скрупульозний труд. Зерно «чистих ліній» ще й не вирізнялося ні добрістю, ні життєздатністю. Поганеньке родило. Якого ж зиску тоді від нього чекати, якщо брати для виведення обов'язково урожайних, сильних і витривалих, вчасно дозріваючих нових сортів? Але в тому то й річ, що для науки ніби нелогічне явище - нарощення сили росту і продуктивності гібридів порівняно зі слабкими вихідними формами - на ту пору було уже відоме. Називалося воно гетерозисом. Пояснити сповна це явище вчені тоді ще не могли, але розуміли, що для рослин воно властиве і відбувається на їх генному фоні. До речі, згодом в радянській науці термін гетерозис замінять іншим - гібрид-на сила.

Але до цього мине багато часу. І багато доведеться пережити, витримати Борису Павловичу. Уже за перші десять з хвостиком літ своєї діяльності він з «чистих ліній» створить перший вітчизняний гібрид, який дістане ясну і влучну назву - Первісток. Правда, незабаром поширяться не лише в Україні, а і в Молдові, на Кубані та Кавказі, і його назва стане відомою в російськомовному варіанті - Первенець. Відразу ж після Вітчизняної війни, дивом зберігши кілька сотень маленьких мішечків з насінням окремих рослин своїх «чистих ліній», Борис Соколов передасть у масове райо-

нування і наступний свій гібрид - Успіх. Та тільки у 1948 році стане він нарешті кандидатом наук, а уже у 1951-му отримає й звання лауреата Державної премії СРСР. Ленінську присудять тільки у 1963, коли гібриди його селекції - Прогрес, Степняк і особливо серії Дніпровський, вирощеного у вигляді урожаю. І навіть якщо воно добірне та бездоганне, однаке не «чисте» - відтак і як насіння для наступних урожаїв насправді мішане і сумнівне. Тим паче дуже сумнівне, аби його схрещувати з аналогічним інших сортів, надійшовши отримати гібриди з заданими якостями. Селекціонери досі як діяли? Відбирали крист, гадаючи мати з цього зиск, а воно не виходило. Кукурудза, навапна, вироджувалася. Цей ось парадокс і збгнув - відкрив - на початку своєї кар'єри Борис Соколов.

Микола ЯСЕНЬ

Якщо вірити Біблії і переказам, легендам та міфам членим народів світу, то Вселенський потоп на нашій планеті відбувся ще після льодникового періоду. А це не менше, ніж п'ять тисяч років до нашої ери. Це коли нащадків Адама і Єви у п'ятнадцятому коліні, разом з ними і кожної плоти та небесних птахів і тварі по парі врятував Ной зі своїм ковчегом. Тобто все це було дуже й дуже давно, і навряд чи хоч на когось нині живучих наганяє страх. Правда, у зв'язку з ніби неминучим потеплінням і розтаванням тепер криги на обох полюсах планети землян чекає, прогнозують новий катастрофічний масштабів потоп. Та коли це ще станеться, щоб лякати і боїтися? Інша справа нині на Дніпропетровщині з жителлями невеликого села Тернуватка у Криворізькому районі: вони уже кілька останніх років поспіль потерпають від своєї власної повені, яка топить тут і рве греблю. І цього літа тернуватське стихійне лихо несподівано для всіх,

включаючи владу, сягнуло загрозливого апогею. А здавалося ж, нізвідки було взятися тут «всесвітньому» - бо людям світ немалий через нього - потопу? Поруч із селом балка, якою здавна мирно тік-дзюркотів, впадаючи в Інгулець, як пишеться у довідниках, «пересихаючий струмок з загатою». Ніби безневинний, але щоб він не заважав виїздити з села у навколишній білий світ та благополучно вертатися назад, його й було перегороджено дамбою. Вийшло навіть краще, ніж планували: утворилося під боком власне водосховище, у якому хочеш - корів напувай, хочеш, то з якого й городи поливай. Ну чим не ідилія і рай! Тільки от через дійсно кілька літ як «пересихаючий» струмок невідь звідки наповнюється водою настільки, що рве і руйнує дамбу. Переливається через верх бурхливими хвилями, оскільки потужності пропускних труб не вистачає. Звідусюди гіпотеза, неначе тієї землі вириваються потоки. Аж ніяких наземних природних катаклізмів не відбувається. І ніколи ж бо раніше чогось подібного не траплялося. Навпаки, бездомними вважалися ті степи. Уявіть собі, втече течії Інгульця лежить село, назва якого - Недайвода. Воно нині й править для Тернуватки центром сільської ради. Парадокс, правда ж?

«ВСЕСВІТНІЙ» ПОТОП В ПРИВОДУ У ТЕРНУВАТЦІ

У тому то й річ, що не раз уже розриваючи греблю, цього літа потоп тут сягнув небезпечних меж, якщо не більше - прорвав греблю і завирував піною вниз. Ні перейти балки тепер в'орід, ні переїхати. Якщо хочете, зі спроби «стороннього» чоловіка здолати на автомобілі дамбу - жителя сусіднього Кривого Рогу - Максима Мельника і почалася «слава» цього лиха. Мельнику ну дуже треба було в Тернуватку, але ж угледів так-сяк наче полагожену дамбу, «віри в яку ніякої».

- Правильно мислиш, - хвалив його місцевий житель Анатолій Кривенко. - Не слід ризикувати. Я от бачив, як один сміливець уже долав цю переправу. Не встиг виїхати на греблю, як автомобіль перевернувся. Добре, що дружина його з дитиною дивом встигла вискочити. А він, тобто водій, так і залишився в машині, яка потонула у воді...

- Ти хочеш сказати, що він загинув? - злякано поглянув на «аборигена» Мельник.

- Похлинувся і втопився бідолаха, - підтвердив Кривенко.

- А якою ж дорогою мені якомога швидше заїхати у ваше село? - Можна, чого ж ні. В об'їзд через Іскрівку. Це буде Петрівський район сусідньої Кіровоградської області. Так сягне 50-ти кілометрів, але іншої путі до нас зараз не знайти...

Уявіть собі, після такої інформації однак відчайдуха Максим Мельник на всякий випадок зважився переїхати своїм авто зруйновану греблю. Аби не обминати її тридцятьою дорогою. Проїхав же не більше двох-трьох метрів, і машина загрузла по днице та враз заглохла. Ледве витягли її назад. А допоки витягали, від ще одного мешканця Тернуватки Володимира Комісаренка Мельник почує таке: потоп з осені минулого року не припинявся і триває все нинішнє літо. «Взимку було слизько, бо порушена дамба обмерзала, а вагітку слизько, бо на ній постійно товстий шар мулу», - розповідав Комісаренко.

- Я сам тут одного разу покосився і шубовснув у воду, - продовжував чоловік. - Водяний потік підхопив так, наче зв'язав руки і ноги - зрозумів, що не вирватися мені. Довелось рятуватися, ниряючи у найближчу пропуску трубу. Якби вона була забита глеєм чи ще чимось - навки залишався би в ній. А так, дякувати долі, повезло, чистою виявилася труба. Випав по той бік дамби...

- І що, це єдина можливість добратися до автобусної зупинки на автобасі міжобласного значення, - питаємо тепер уже ми, - яка проходить ніби як через Тернуватку, але «на тому березі» наразі бурхливого «струмка»?

- Ні, якщо пішки або на двоколісному виді транспорту, - каже все той же Володимир Комісаренко, - то є місток за 15 кілометрів звідси. Але блазенький і вузький, ледве також тримається над водою. Хитається і тремтить, наче й сам боїться...

По суті ситуації ризику підводить Ольга Бальва - жінка-мати, якій якість довелось переносити через дамбу дитину, аби лікарі, котрі прибули з району, зробили її щеплення.

- Уже більше року швидка у село приїжджати відмовляється, - пояснює Ольга Бальва, - прибуває лише до зупинки на автобасі. Коли дощ іде, то ми взагалі мов у блокаді чи для оточуючих на безлюдному острові. Як ото в пісні колись співали: вода, навкрути вода. І ніхто нічого не робить, ніхто й пальцем не ворухить, щоб визволити нас з обіймів потогу. Останньому, уявіть собі, є пояснення. Грошей, скажете, не вистачає у казни Недайводської сільської ради? Що так, то так. Але щойно обнародовано коментар голови цієї сільради Людмили Трюхан.

- Але якби й були гроші, дамбу ніхто б не ремонтував, - сказала вона, мов відірвала. - Оскільки за документами її не існує. Ніде і ні в кого на балансі вона не значиться і не перебуває. Позаяк її місцевий народ з власної ініціативи, отож хоч і дружно, однак самовільно збудував шістьдесят, здається, ще років тому. Отож коли про потоп й гадки ніхто не міг мати. А як ми тепер можемо ремонтувати нічого і ніби не існуючу фактично греблю? Та нам ніхто коштів на це не пропустить!

Напрошується, як на нас, просте, як дишло, рішення. А саме - збудувати з нуля нову дамбу. Е-ге-ге, це нам легко казати! Бо з тієї ж сільради чуюмо:

- У Тернуватці наразі залишилися менше сотні жителів, переважно літніх віком - хто візьметься витратитися зади них? Це точно, гадаємо, той випадок, коли коментарі зайві. А явище надто типове для сучасної української дійсності. Особливо по відношенню до села і селян. Серед білого дня й з вогнем не знайти для них нині Ноя з ковчегом.

! Переконаний, що наука і дослідницька діяльність приносять більше задоволення, ніж гроші
Стівен Хокінг, відомий на весь світ вчений

Кома в цьому заголовку необхідна. А де краще її поставити, повинен вирішити Кабінет Міністрів. Адже саме він є засновником Публічного акціонерного товариства «Укрпошта», котре без кінця скиглить і влаштовує всеукраїнські скандали, вимагаючи в ультимативній формі то підвищення зарплати своїм працівникам, то ліквідації поштових відділень у селах, а ось тепер – підвищення тарифів на доставку періодичних видань. І це далеко не всі забаганки. Коли країна ледь зводить кінці з кінцями, такі дії державної структури мусять розцінюватися, як свідомий саботаж. З відповідними санкціями...

Володимир ЯРОШЕНКО

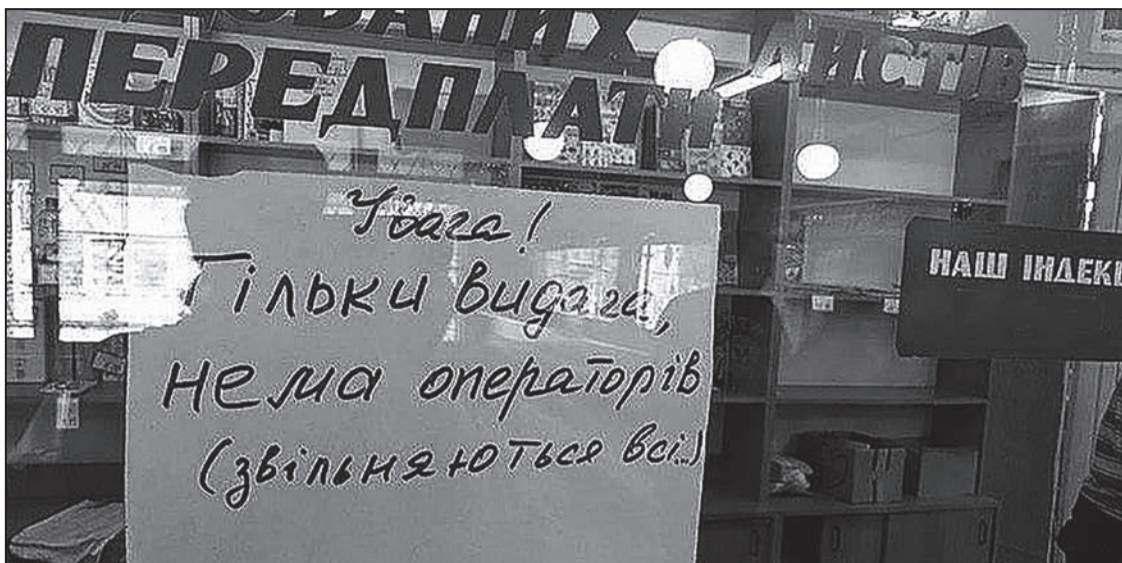
КІЛЬКА ДНІВ ТОМУ автор цієї публікації став свідком досить гострого діалогу між в.о сільської старости і експедитором районної «Укрпошти». Хоча жінки й розійшлися без сварки, але проблема залишилася. Полягає вона в тому, що кореспонденцію, привезену машиною з райцентру, в селі не змогли прийняти, бо сільське поштове відділення давно ліквідоване в ході експериментів з реорганізацією «Укрпошти», відтак листоноші в селі немає, а залишити газети, листи й платіжки за комуналку без належного нагляду не можна. Так і поїхали вони з села, від своїх адресатів...

Натомість у редакції «Барішівського вісника», що на Київщині, не стихають телефонні дзвінки: передплатники газети зазвичай обурюються, що листоноша приносить їм суботній номер районної газети в середу чи навіть четвер, а іншим газети не носять взагалі. Та найбільше дратує, коли листоноші кажуть передплатникам: «То редакція не дала нам газети!». Це вже повний абсурд і небажання визнати власні помилки. За словами нашого головного редактора Аліни Басенко, кожної п'ятниці друкарня видає газети, щоб усі охочі в суботу мали змогу прочитати свіжі новини за минулий тиждень. Ті, що по райцентру – на відділення Укрпошти Барішівки, а ті, що по району, – забирають поштові машини й розвозять по селах. Коли поштарі заявляють, що газет не вистачило або вони десь загубилися, це неможливо зрозуміти. Адже редакція щотижня звіряє тираж з Укрпоштою, друкується узгоджена кількість примірників. А в результаті передплатники чомусь не отримують газети. Невже працівники Укрпошти не вміють рахувати?

Втім, редакції виправдовуватися немає за що. А ось щодо роботи Укрпошти можна від людей почути різні думки. Ось, наприклад, пенсіонери Василь Федорович і Антоніна Михайлівна розповіли таку історію: «Ми народилися, вирости і все життя прожили в селі. Нашими інформаційними джерелами і порадиниками завжди були газети і місцеве радіо. Тепер є ще телевизор, але він

про наші районні новини не віщує. Тому щороку передплачуємо улюблену «районку». Щоправда, останнім часом щось там на пошті розладналося. Кажуть, що це реформи. Але ж раніше, без реформ, усе чітко працювало: листоноша приносила нам додому газети, листи, платіжки за комунальні послуги, та ще й пенсію. І ми могли, не виходячи з дому, віддати їй належні кошти і отримати квитанції про сплату. А тепер поштове відділення в селі ліквідували, поштарки немає, за платіжками потрібно йти до будинку сільської ради і там їх шукати в напівтемному вестибюлі, та ще й невідомо, коли вони там будуть. А з пенсією зовсім погані справи: нам кажуть, що потрібно її перевести на банківську картку й отримувати в банкоматі. Це просто знущання, адже в селі тих банкоматів немає, а до райцентру ще потрібно якось доїхати. Люди кажуть, що всі ці негаразди – через ворожнечу між Пенсійним фондом і Укрпоштою, все через заздрість та жадібність їх керівників. Усе їм мало! Не розуміють ці панки, що без нас і їх не буде...»

Укрпошта створила монополію на передплату періодичних видань, які, до всього, є джерелом її доходів. Тож, коли пошта працює проти нас, газетярів, вона болюче б'є не тільки по наших тиражах, а й по своїх доходах. Але, щоб це зрозуміти, потрібно навчитися рахувати – не в чужих сейфах, а в своїх. З якого такого переляку в Укрпошті запевняють, що співробітники Пенсійного Фонду України (ПФУ) свідомо обманюють пенсіонерів? Буцїмто вони обіцяють підвищення пенсій, якщо люди будуть отримувати їх у банку та не ходитимуть до Укрпошти. Мовляв, у такому разі не потрібно буде кошти, які можна

Реформувати неможливо ліквідувати

Гірки реалії

грн: у 2016 р. – 30 млн. грн, 2017 р. – 2,9 млн. грн, 2018 р. – 6,3 млн. грн., 2019 р. – 2,6 млн. грн. (прогноз), – зазначили в «Укрпошті».

Особливо цинічно й брехливо в цій ситуації звучать слова генерального директора «Укрпошти» Ігоря Смілянського: «Тиражі друкованої преси падають і будуть падати в силу цифровізації, скорочення кількості жителів країни, особливо жителів села, які є основними передплатниками. «Укрпошта» буде робити все можливе, аби їх утримати – запускається онлайн-передплата, надаються знижки, працює мотивація для співробітників, посилюється контроль якості. Однак тарифи будуть зростати із збільшенням зарплати співробітників, бо ці витрати не має на кого перекласти. І «Укрпошта» не має держпідтримки на доставку преси і скоріш за все не матиме».

Національна спілка журналістів України звинувачує «Укрпошту» в свідомій роботі на знищення друкованої преси і чекає від нового уряду захисту та програми сприяння розвитку українських ЗМІ. «З видавцями не ведеться діалог про поліпшення якості поштової доставки преси, не дискутуються гігантські масштаби падіння передплатних тиражів (реальна картина маскується дешевими фейковими газетами-листочками за 20 копійок), а нас просто ставлять перед фактом підвищення тарифів. Це свідомі кроки, спрямовані проти національних і регіональних газет», – зазначив голова НСЖУ Сергій Томіленко. Він зазначив, що питання тарифів на друковану продукцію стосується зокрема керівника «Укрпошти» Ігоря Смілянського. А від нового уряду НСЖУ чекає «втілення нормальної програми сприяння розвитку українських ЗМІ (зокрема преси) і реального захисту інформаційного простору».

Наша редакція, зі свого боку, рішуче засуджує необґрунтовані реформи Укрпошти, метою котрих є, скоріш за все, повна ліквідація цієї державної структури.

спрямувати на виплату пенсій, витратити на виплату пошти за доставку пенсій.

Але, поки пани чубляться, в селах закрили близько семи тисяч відділень, залишивши пенсіонерів без пенсій, а читачів – без друкованих видань. До того ж, селяни змушені перетворюватися на боржників, і все через оптимізацію «Укрпошти». Оце так реформування!

Надворі осінь, пора передплачувати періодичні видання, і в Укрпошті цей момент не прогавили: Мінінфраструктури вже оприлюднило заяву, що державна Укрпошта планує підвищити тарифи для редакцій на приймання та доставку друкованої періодики на 12-15%. Нові ціни мають почати діяти вже цієї осені – на передплату на 2020 рік.

Згідно з проектом наказу міністерства, тариф збільшиться, в середньому, на 12-15%.

Так, вартість:

- загальнодержавного видання за умови підписки на 6 місяців 2019 року становить 180 грн, а після зміни тарифу - 189,96 грн,

- обласного видання за умови підписки на 6 міся-

ців 2019 року становить 135 грн, а після зміни тарифу - 140,04 грн, - районного видання за умови підписки на 6 місяців 2019 року становить 120 грн, а після зміни тарифу - 124,38 грн.

У той же час, тариф на послугу з прийому передплати на 6 місяців зростає на 1,85 грн - з 8,15 грн до 10 грн за абонемент.

Недолугі «реформатори» ще й нарікають: «Для видань, на які поширюється дія ст.9 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» тарифи мають становити не більше 40% собівартості виготовлення одного примірника передплатного видання. Незважаючи на зниження вартості паперу, у 60% індексів видань видавці підвищили свої розцінки на 11-50%. Якщо редакції не змінять собівартості видання, ухвалений наказ не вплине на вартість послуг з приймання та доставки цих видань. При цьому «Укрпошті» за останні роки не надали компенсації за цим законом і компанія отримала збитки на 41,8 млн.

Листи, написані від руки, тепер уже виглядають як привітання з минулого сторіччя

Торнтон Уайлдер, американський письменник

Верещити вересень, що вже осінь

На порі, на часі

Сезонні роботи у саду та на городі

Вересень — не привід зітхнути з полегшенням і сумом. Досвідчені садівники знають, що на ділянці ще залишаються десятки невідкладних справ. У саду, на городі і в квітнику кипить життя, а значить, вам доведеться ще чимало попрацювати. Багато овочів, фруктів і ягід вже прибрані, банки з закрутками перекочували у підвал, літні квіти сховалися до наступного сезону. Але холодні ночі і перші осінні дощі не знімають з вас відповідальності за ті рослини, що залишаються в саду на зимівлю. А значить, час знову братися за справу, не випускаючи з уваги нічого.

Десять найбільш важливих справ в саду у вересні

Продовжуйте збір врожаю фруктів та ягід

У вересні прибирають пізні сорти яблук і груш, обривають горобину, осінні сливи і тернину. Збирати врожай потрібно, починаючи з нижніх гілок, поступово переходячи до верхніх. Фрукти пізніх (зимових) сортів зазвичай добре зберігаються, а значить, варто заздалегідь подбати і про місце для них.

Внесіть добрива під кущі та дерева

Великі (особливо плодоносні) рослини і ґрунт під ними виснажилися за сезон, а значить, запас поживних речовин потрібно терміново поповнювати. Восени в ґрунт не вносять азотні добрива, щоб не провокувати зростання листя і пагонів, а роблять акцент на калійні та фосфорні. Вам підійдуть мінеральні комплекси з позначкою «осінні», попіл, суперфосфат, сірчано-кислий і хлористий калій.

Обробіть сад від шкідників

До того, як листя опадє з дерев і кущів, а зимуючі комахи сховаються в ґрунт, сад потрібно обробити інсектицидами. Не варто відкладати обробку на живогень — шкідники вже підуть глибоко в землю. Крім того, після листопаду обприскувати дерева потрібно буде вже іншими засобами.

Очистіть пристовбурні крути

Не слід залишати пристовбурні крути і міжряддя малини, полуниці та інших ягідників не прополеними на зиму. За час, що залишився до холодів, бур'яни встигнуть розростися, розмножитися і ще щільніше захопити відвоювану територію. Позбавтеся від них, підкопавши коріння або змастивши листя гербіцидом. Після видалення рослинних залишків прорихліть землю і замульчуйте її торфом, перепрішою тирсою, перегноем або іншим доступним матеріалом.

Сторінку підготувала Анна МЕЛЬНИК.

Проведіть вологозарядковий полив

Після спекотного і сухого літа деревам потрібен рясний вологозарядковий полив. ґрунт під ними повинен промокнути на 1-1,5 м. Для цього молодим деревцям потрібно 40 л води, дорослим — понад 100 л. Важливо пам'ятати, що такий полив можна здійснювати тільки після того, як із дерев облетіла велика частина листя.

Зробіть санітарну обрізку

Уважно огляньте кущі, дерева і ягідники та видаліть всі засохлі, хворі, пошкоджені пагони. Після цього можете відразу здійснити формуючу обрізку саду, а можете відкласти її до кінця зими — початку весни. Не забудьте про кущі полуниці — востаннє видаліть вуса й хворе листя.

Посадіть молоді дерева і кущі

Поки в пам'яті свіжі всі цікаві сорти і незвичайні види дерев і чагарників, прикрасьте свій сад новими зразками. На початку осені молоді саджанці продаються в розплідниках в достатку, а якщо ви посадите їх у вересні, то у них буде час вкоренитися. Заздалегідь (за два тижні) приготуйте для саджанців ями і поживну ґрунтосуміш, щоб не довелось поспіхом прикопувати їх куди попало.

Побіліть стовбури дерев

Якщо не впевнені, що зможете потрапити в сад у кінці зими, коли перші сонячні промені, відбиваючись від білосніжного покриву, стають небезпечними для дерев, краще проведіть побілку восени. Використовуйте для цього водоемульсійну фарбу, яка перенесе осінні дощі і не злізе. Також можна обмотати стовбури і скелетні гілки дерев білою мішковиною, спанбондом або іншим матеріалом, що не пропускає світло.

Обріжте малину

Після збору останніх ягід ремонтантної малини приступайте до обрізання всіх кущів, зокрема і літніх сортів. У літньої малини видаліть пагони, гілки (вони коричневого кольору), а молоді укоротіть. Ремонтантну малину зріжте до основи або, якщо хочете отримати частину ягід у першій половині літа, залиште на кущі 3-5 сильних гілок і укрийте їх на зиму так само, як звичайну малину.

Зніміть ловчі пояси з дерев

Якщо на літо ви розставляли в саду феромон-

ні й ароматичні пастки, кріпили до дерев ловчі пояси або ліктарики, пора їх зняти. Очистіть їх від шкідників і спаліть або знезаражуйте і приберіть у сухе місце до наступного року. Після очистіть стовбури щіткою від моху, лишайника, наростів, які могли утворитися під ловчим поясом за літо.

Десять найважливіших справ на городі у вересні

Приберіть пізню картоплю і почніть прибирання коренеплодів

Не пізніше вересня потрібно викопати картоплю і покласти її на зберігання. Справа навіть не в тому, що після всихання бадилля вона вже не росте, а в тому, що ґрунтові комахи, як і раніше, хочуть їсти. Та й осінні дощі можуть перетворити копку картоплі в справжній жах. Також у вересні потрібно прибирати буряк, моркву, редьку, ріпу та інші коренеплоди.

Полийте землю біопрепаратами

Якщо під час літнього сезону ви виявили, що на грядках розвиваються грибки або шкідливі бактерії, після збору врожаю бажано обробити ґрунт, щоб позбутися від цієї проблеми на наступний сезон.

Заготовте ґрунт для розсади

Розрібати сніг і добати мерзлий ґрунт взимку — задоволення на любителя. Тому ґрунт для розсади варто заготовити заздалегідь.

гідь, набравши його з грядок, звільнивши від бур'янів. Восени мішки з ґрунтом поміщають у сухе місце і залишають до весняної пори, туди ж можна віднести пісок, торф, попіл та інші компоненти, які ви плануєте використовувати в лютому-березні.

Висмикніть кущі помідорів і огірків

Якщо ви живете не на півдні країни, то вересень — останній місяць для ґрунтових помідорів і огірків. Якщо ваші посадки ще не загинули від переохолодження і хвороб, не провокуйте їх, а зберіть плоди і видаліть бадилля з ділянки. Хворі екземпляри спаліть, здорові відправте в компост або в основу теплих грядок, але, в будь-якому разі не залишайте на зиму на місці. Зібрані помідори можуть ще дозріти, а потім їх можна з'їсти або законсервувати.

Посійте сидерати

На початку місяця можна посіяти осінні сидерати. До холодів вони не тільки не втраять схожість, але і непогано підрастуть, захистивши ґрунт від бур'янів, прорихливши його і ставши альтернативою комплексним добривам. Краще всього покажуть себе гірчиця, суріпиця, олійна редька, горох, віка, конюшина, фацелія та інші морозостійкі рослини. З настанням холодів ви можете закрити їх в ґрунт, а можете і залишити до весни.

Закладіть високі грядки

Якщо ви не знаєте, куди дівати траву з газону, бадилля овочів, гілки дерев після обрізки та інші рослинні залишки, до того ж хочете навесні взятися за посадку якомога раніше, закладіть високі грядки. Їх готують саме у вересні, поки тепла погода дозволяє запуснути необхідні процеси.

Продовжуйте догляд за пізніми сортами капусти

Пізня капуста у вересні ще залишається на грядках, однак забувати про неї не потрібно. По-перше, регулярно збирайте з листя слимаків і гусениць, припудрюйте качани і міжряддя попелом і тютюновим пилом. По-друге, в суху погоду не пропускайте рясні поливи кожні 5-6 днів. І нарешті, якщо від надміру дощів капуста почала тріскатися, підкопайте її так, щоб бічні (тонкі) корінці порвалися.

Внесіть осінні добрива і перекопайте ґрунт

На звільнені від бур'янів грядки восени вносять добрива з низьким вмістом азоту. Підійде попіл із розрахунку один склянка на кв. м або суперфосфат (40-50 г на кв. м). ґрунт з розсипаним добривом перекопують, намагаючись не розбивати грудки. Так земля краще промерзне взимку і швидше прогріється з початком весни.

НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ

ДИКРАСИН - НАДІЙНА ДОПОМОГА ХВОРИМ СУГЛОБАМ!

Уже понад 20 років засіб «ДИКРАСИН» допомагає людям при багатьох захворюваннях, які пов'язані з проблемами опорно-рухового апарату. «ДИКРАСИН» створив болгарин Димитр Кристев. Засіб повернув до активного життя не тільки автора, а й величезну кількість тих, хто через хвороби був позбавлений радості вільного руху.

«ДИКРАСИН» — водно-кислотний настій для зовнішнього застосування з ідеально підібраними і збалансованими компонентами, в основі яких екологічно чисті болгарські трави, багаті флавоноїдами, дубильними речовинами і ефірними маслами. При втиранні в шкіру засіб знімає ороговілі клітини, відкриваючи забиті пори, сприяє проникненню біологічно активних речовин глибоко в тканини, тим самим знеболює та покращує процес відновлення. А завдяки антиоксидантній дії вітаміну Р і таніну зміцнюються стінки кровоносних судин і капілярів, підвищується їх тонус, внаслідок чого значно покращується кровопостачання шкіри і тканин навколо хворих місць, усуваються запальні процеси, розчиняються солі і виводяться шлаки, накопичені в організмі. В результаті цього зникають причини виникнення самого захворювання, що сприяє покращенню функцій суглобів і хребта.

Безумовно, найкращим доказом ефективності «ДИКРАСИНУ» є велика кількість людей, які повернулися до повноцінного життя!

Висновок Держсанепідслужби МОЗ України №05.03.02-03 / 53579 від 07.12.2015 р. Виробник ЕТ «Дикрасин-Димитр Кристев-Георгій Кристев», Болгарія. Не є лікарським засобом.

Ніна Тимофіївна, Київська обл., 76 років.

У мене давні проблеми з суглобами, грижі на хребті, був перелом ноги, з яким мучилася більше 8 років. Після травми коліна не залишав у спокої артроз. Тож треба було братись рішучості й нарешті щось робити, бо вже і ходити майже не могла, м'язи пекли так, що здавалось всередині все горіло. Обрала для себе «ДИКРАСИН» і втирала у всі місця, що турбували. Мені стало значно легше, я відчула покращення майже через тиждень. Біль став менш відчутним, перестало пекти в нозі, зникла напруженість в хребті. Тепер у мене з'явилась справжня надія, за що вам надзвичайно вдячна!

«ДИКРАСИН» застосовується зовнішньо, методом втирання легкими масажними рухами (докладніше — дивіться інформацію із застосування). Курс — 18 днів. На курс необхідно 3 флакони.

Не рекомендовано:

дітям до 15 років; при коксартрозі 3-4 ст.; при алергічних, запальних та інфекційних захворюваннях шкіри; під час вагітності та годування груддю.

«ДИКРАСИН» можна придбати в аптеках або замовити в ДП «Гамай» і отримати консультацію щодо застосування.
0(4595) 6 88 59; 0(93) 098 16 63
0(97) 221 47 66; 0(99) 508 73 75

Заявки приймаються за вказаними телефонами щодня, крім суботи та неділі, з 9:30 до 16:00

www.dicrasin.com.ua

Обласна щотижнева газета
«ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я»
Свідоцтво про реєстрацію ДП 2161-899Р від 23.02.2017 р.
ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ
ТОВ «Редакція газети «Фермер Придніпров'я»
Голова редакційної ради
Анатолій ГАЙВОРОНСЬКИЙ
Головний редактор Лариса ШАРА

49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, 41, оф.109
786-02-21, 098-183-00-18, 050-968-64-84
e-mail: farmer.gazeta@gmail.com
www.farmer.dp.ua
www.facebook.com/farmer.dp.ua
Друк ТОВ «Видавничий дім «Кераміст»
69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16
Обсяг 2 друк. арк. Друк офсетний.
Зам. № 1983932. Тираж 10565

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.
Гонорар сплачується тільки за замовлені матеріали.
Під цим знаком матеріал опубліковано на комерційній основі.
Відповідальність за зміст реклами несуть рекламодавці.
Посилання при передруку на «Фермер Придніпров'я» обов'язкове.
Газета за посиланням використовує повідомлення інформаційних порталів.
Оформлення передплати та доставку газети здійснює
Дніпропетровська філія ПАТ «Укрпошта».
Передплатний індекс 60092

Чи думаєте, з чого почати бізнес на селі, про власну справу і тому подібне? Наприклад, гливи – це цінний промисловий вид грибів, який відрізняється невибагливістю під час дозрівання, володіє хорошими смаковими якостями і не вимагає спеціалізованих знань і навичок для розведення. Цей гриб може бути основою як для великого промислового підприємства, так і для вирощування в підвалі власного будинку. У даній статті ми розглянемо, як можна заробити на вирощуванні гливи в домашніх умовах.

Особливості ведення бізнесу
Як і в будь-якому іншому виді бізнесу, вирощування глив має ряд переваг і недоліків. Щоб визначитися, чи варто вкладати сили і кошти і виробити стратегію, розглянемо їх окремо.

Переваги

Висока швидкість росту. Гриби відносно швидко приносять перший урожай, а значить і прибуток. Хороша опірність агресивним мікроорганізмам. Гриби слабо схильні до хвороб і шкідників, тому забезпечують хороше збереження врожаю, що важливо в бізнес-плануванні.

Дешевизна субстрату. Найпоширенішим матеріалом для розведення гливи є відходи сільського господарства, які мають невисоку вартість: шкарлупинки насіння, кукурудзяні качани, солома, тирса та інше.

Проста технологія вирощування. Гливи не вимагають постійного контролю і великих трудовитрат в період зростання. Також немає необхідності в застосуванні складного технологічного обладнання. Повторне використання субстрату. Після повного вироблення ресурсу субстрату його можна застосувати як корм або як добриво.

Недоліки

Крихкість плодового тіла і погана транспортність. Гриб має м'який і ніжний капелюшок, тому може втратити товарний вигляд під час транспортування споживачеві. Це потрібно враховувати при плануванні географії поширення. Слабо виражений грибний запах. Гливи не володіють яскравим грибним ароматом і мають через це порівняно низьку гастрономічну привабливість для споживача. Алергенні особливості. У невеликої кількості людей, гливи можуть викликати алергічну реакцію, що необхідно враховувати при підборі обслуговуючого персоналу. Як видно, гливи володіють великою кількістю переваг, а деякі їх недоліки можна усунути, правильно налагодивши технологічний процес даної ідеї малого бізнесу на селі. У природі виростає багато видів їстівних та умовно їстівних грибів

Гливи

даного роду. Потрібно вибрати один або кілька для розведення. **Глива звичайна або устрична.** Найпоширеніший вид. Відмінно піддається культивуванню, невибагливий при вирощуванні і володіє хорошими гастрономічними якостями.

Глива рожевою. Їстівна, але не відрізняється хорошими смаковими якостями.

Глива осіння. У їжу можна вживати тільки після термічної обробки не менше ніж 15 хвилин.

Глива королівська. Вважається цінним їстівним грибом. Володіє винятковими смаковими якостями і може бути об'єктом промислового виробництва.

Глива дубова. Вважається їстівною, але слабо поширена. Це може бути одним з конкурентних переваг. Мабуть, найкращим вибором для вирощування буде глива звичайна. Вона вкрай невибаглива у вирощуванні і володіє непоганим смаком. Варто розглянути варіант з виробництва королівської гливи. Її вирощування пов'язане з певними труднощами, але відмінний смак і низька пропозиція на ринку можуть зробити вигідним бізнес з її вирощування.

Технологія вирощування

Насамперед потрібно підготувати приміщення.

Вимоги до приміщення

Чистота. Не повинно бути цвілі і грибка. Наявність агресивної цвілі може знищити весь урожай. Щоб знезаразити приміщення, його необхідно добре прогріти і покрити підлогу і стіни антигрибковою сумішшю.

Температура повітря в межах 10-20°C. Це можна зробити за допомогою обігрівача і датчика температури, який буде автоматично включати і вимикати пристрій. Вологість повітря не менше 85%. Гливи, як і всі гриби, люблять вологу атмосферу, так що необхідно один раз в день розпоршувати невелику порцію води в приміщенні, де вони ростуть. Або налагодити автоматичне зволоження повітря, але це може бути недешево. Хороша вентиляція. Під час росту грибів виділяється вуглекислий газ, який в подальшому буде пригнічувати розвиток грибів, тому його необхідно видалити з приміщення і нагнати нову порцію свіжого повітря. Можна провітрювати один раз в день приміщення, однак потрібно строго стежити за температурою, особливо в зимовий період, щоб не загинув урожай. Гарне освітлення рівнем не менше 150 люкс на квадратний метр. Необхідно використовувати тільки лампи денного світла, **лампочки розжарювання не підійдуть.**

Підготовка субстрату

Другою справою для вирощування грибів потрібно підготувати субстрат. Найчастіше роль субстрату виконують відходи сільського господарства. Основна вимога – це високий ступінь пухкості маси і висока поживна цінність. Основними субстратами для глив можуть стати: макуха насіння соняшнику, тирса, солома, відходи зернохосвищ і інше. Все це неважко купити (або навіть взяти безкоштовно з самовивозом) в сільгосп підприємствах вашого регіону.

Перед висадкою міцелію субстрат необхідно знезаразити. У домашніх умовах найкращим вибором буде заварити його в гарячій воді. Потім протягом не менше двох днів потрібно провести сушку, після чого подрібнити і добре вимішати. Також є можливість купити готовий субстрат. Найчастіше його називають грибним блоком або блоком глив. Він являє собою вже підготовлений субстрат з міцелієм. Купівля трохи знизить загальну рентабельність виробництва, але зменшить витрати часу і праці на підготовку.

Технологічний процес компонування мішків

Після підготовки субстрату і міцелію можна переходити до безпосереднього вирощування грибів. Підготовлений субстрат змішують з міцелієм. Міцелію беруть 2-2,5% від маси субстрату і добре їх утрамбовують в поліетиленові мішки. Мішки можна брати будь-якого обсягу, керуючись габаритами приміщення. Для першого разу оптимальним рішенням будуть пакети на 5 кг, в подальшому їх масу можна збільшити до 20-25 кг. Пакети потрібно закупити заздалегідь.

Після того, як мішки скомпановані, їх необхідно перенести в інкубаційне приміщення з температурою близько + 23-25 градусів Цельсія. Провітрювати приміщення не потрібно, адже вуглекислий газ, який буде виділятися в процесі дозрівання, зробить сприятливим середовище для глив. Необхідно суворо стежити за дотриманням температурного режиму. Інкубація займе приблизно три тижні. Після цього мішки з грибами слід перенести в основне приміщення, де гливи будуть дозрівати.

Збут продукції

Як і будь-який інший продукт харчування глива має цілорічний попит. Даний вид грибів використовується і як самостійна страва, і як компонент салатів і м'ясних страв. Піки попиту приходять на час постів. Основні ринки збуту глив – оптові та роздрібні магазини, продуктові ринки, кафе та ресторани.

На початковому етапі, коли обсяги продукції досить малі, а врожаї дозрівають нерівномірно, логічно звернути увагу на дрібні магазини і своїх знайомих. При наявності автомобіля можна здійснювати регулярні об'їзди місцевих магазинів і пропонувати їм продукцію за ціною нижче, ніж закупівельна на продуктивній базі. В середньому в не дуже великий магазин можна продати від двох до п'яти кілограмів грибів за один раз. Також можна замовити свою продукцію серед знайомих і колег. Свіжі гриби, особливо взимку, завжди високо цінуються і користуються попитом. Для збільшення продажів можна замовити візитки з короткою інформацією і номером телефону або потурбуватися іншою рекламою.

При збільшенні обсягів виробництва, коли ви можете взяти на себе регулярні зобов'язання за обсягом, можна звернути увагу на супермаркети і оптові бази. Ціни закупівель в них будуть невисокі, проте вони практично завжди готові купувати великі обсяги продукції, аж до сотень кілограмів. Ідеальний варіант – укласти контракт на регулярне постачання своєї продукції. Це дасть вам можливість розпланувати збут врожаю і оцінити поточні темпи виробництва. Варто відзначити, що великі магазини можуть зажадати довідку про придатність харчового продукту тому врахуйте це для вашої ідеї малого бізнесу на селі.

Альтернативою може стати продаж грибів на власній роздрібній точці продуктового ринку. Для цього необхідно взяти в оренду місце і мати мінімальний набір обладнання: стіл, ваги, фасувальні пакети. Зібраний тижневий урожай можна продавати на вихідних,

коли велика частина населення їде за продуктами. При цьому слід об'єктивно оцінювати купівельну спроможність і ціновий діапазон, щоб не залишати непродані надлишки, які з великою ймовірністю пропадуть до наступного тижня.

Перспективи зростання

Вирощування глив є універсальним видом господарської діяльності. Можна підібрати обсяги виробництва і корелювати їх в залежності від ситуації на ринку. Почати можна з невеликого приміщення і обсягів порядку 40-50 кілограмів на місяць, а в подальшому нарощувати темпи виробництва. Для великих обсягів краще найняти робітників, які візьмуть частину обов'язків на себе, орендувати більше приміщення, вийти на великих покупців.

Розглянемо приклад. Початкове виробництво знаходиться в підвалі приватного гаража. Щомісяця закладається 20 мішків по 10 кілограмів субстрату, які дають 80 кілограмів урожаю в місяць. Після налагодження і відпрацювання виробництва, виходу на перших покупців, доцільно робити закладку нових блоків з міцелієм щотижня, щоб мати врожай регулярно, а не один раз на місяць.

Надалі можна орендувати велике приміщення і вирощувати гриби в більшому обсязі, маючи запас промислових потужностей, які будуть використовуватися в пікові періоди споживчої активності: свята, припадінні пропозиції конкурентів або пости.

Таким чином, завжди можна буде підлаштуватися під ринок і адекватно реагувати на його зміни. Завжди буде можливість швидко наростити темпи виробництва і збільшити обсяг продукту. Надалі варто задуматися про власну точку продажу грибів та укладання контракту з оптовими базами, в даному випадку можна постійно збільшувати виробничі площі, а всі надлишки, які ви не зможете реалізувати у власному магазині, здавати на бази.

Ідеї малого бізнесу на селі з вирощування глив є перспективним бізнесом як для підприємців-початківців, так і для серйозних підприємців. Простота вирощування, дешевизна виробництва і великий ринок збуту роблять цей продукт вигідним варіантом. Існують певні перспективи зростання і розвитку проекту. На початковому етапі ризики мінімальні, а перший прибуток можна отримати вже через 3-4 тижні, в подальшому, при добре налагодженому виробництві, логістиці і правильному виборі персоналу даної бізнес-ідеї в Україні, ваша участь в бізнесі може звестися до мінімуму, що залишає простір для подальших проектів і приносить регулярний пасивний дохід.

Вирощування майорану

Якщо ви маєте власну земельну ділянку і любите порпатися на городі, то вирощування майорану може стати для вас прекрасною бізнес-ідеєю. Майоран – популярна сьогодні пряність. Але господарств, що займаються культивуванням цієї рослини, на території нашої країни небагато. А між тим, ця рослина володіє ще й цілющими властивостями, тому її нерідко застосовують не тільки в кулінарії, але і в медицині.

Насіння майорану коштує дешево. Замовити посівний матеріал можна через інтернет. Вирощується рослина як в тепличних умовах, так і в відкритому ґрунті. Можна комбінувати техніки, висадивши спочатку насіння в теплицю, а потім перемістивши зміцнілі паростки у відкритий ґрунт. Посадку доцільно здійснювати ранньою весною. Майоран розташовують на відстані півметра один від одного. Глибина закладення насіння – не більше 1,5 см. Грядки необхідно рясно поливати до появи перших сходжень. Потім надходження вологи регулюється залежно від погодних умов. Не забувайте полоти і рихлити землю. Збирати майоран можна коли він зацвіте. Стебла ріжуть на висоті п'ять см від ґрунту. Покупців краще шукати до початку сезону збору врожаю.

Пишіть:
49000, м. Дніпро,
вул. Воскресенська, 41, оф.109

Дзвоніть:
(056) 786-02-21,
098-183-00-18,
050-850-72-74

Передплатити «Фермер Придніпров'я» до кінця року можна у будь-якому поштовому відділенні області до 25 числа кожного місяця. Передплатний індекс 60092.